

BOSNA I HERCEGOVINA
БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
BOSNIA AND HERZEGOVINA

URED ZA REVIZIJU FINANSIJSKOG POSLOVANJA INSTITUCIJA BiH
URED ZA REVIZIJU FINANSIJSKOG POSLOVANJA INSTITUCIJA BiH
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА РЕВИЗИЈУ ФИНАНСИЈСКОГ ПОСЛОВАЊА ИНСТИТУЦИЈА БиХ
AUDIT OFFICE OF THE INSTITUTIONS OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

Musala 9, 71 000 Sarajevo, Tel/Fax: ++ 387 (0) 33 26 47 40, www.revizija.gov.ba, e-mail: saibih@bih.net.ba

Broj: 01-400-277/MG/03

IZVJEŠĆE O REVIZIJI
VIJEĆE MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE - SLUŽBE
ZA 2002.

Sarajevo, lipanj 2003.

KAZALO

1.	MIŠLJENJE REVIZORA	3
2.	NALAZI REVIZIJE I PREPORUKE	4
2.1.	Sustav internih kontrola	4
2.1.1.	Troškovi reprezentacije	4
2.1.2.	Putni troškovi	4
2.1.3.	PTT troškovi	5
2.1.4.	Stimulacije uposlenim	5
2.1.5.	Planiranje i izvršenje proračuna i korištenje sredstava rezervi	6
2.2.	Izvešće o informacijskom sustavu	7
2.2.1.	Administrativna i organizacijska kontrola	7
2.2.2.	Zaštita podataka i rezervne kopije	8
2.2.3.	Vođenje IT projekata	8
2.2.4.	Aplikativne kontrole	8
3.	OSVRT NA NALAZE I PREPORUKE REVIZIJE ZA 2001. GODINU	9
4.	SAŽETAK	9

1. MIŠLJENJE REVIZORA

1.1. Ured za reviziju finansijskog poslovanja institucija Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ured za reviziju) izvršio je reviziju finansijskih izvješća (uključujući i odluke rukovodstva) Vijeća ministara Bosne i Hercegovine - Službe (u daljnjem tekstu: Službe) u svezi finansijske 2002. godine.

Revizija je izvršena u dva razdoblja: od 24.10. do 30.10.2002. prethodna revizija i završna, od 21.03. do 28.03.2003., na temelju odredbi Zakona o reviziji finansijskog poslovanja institucija BiH ('Službeni glasnik BiH', br. 17/99).

U ovlasti je Ureda za reviziju da sukladno općeprihvaćenim revizijskim standardima (standardi Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija – INTOSAI, objavljenim u 'Službenom glasniku BiH', br. 05/01) izvrši reviziju finansijskih izvješća s ciljem procjenjivanja jesu li ona predstavljena na fer i istinit način.

Odgovornost za finansijska izvješća snosi rukovodstvo Službe, a odgovornost Ureda za reviziju se svodi na izražavanje mišljenja o tim izvješćima na temelju provedene revizije.

Sukladno Zakonu o reviziji (članak 13., stavak 4.), pri izvješćivanju o javnim računima naša je obveza izvijestiti:

- jesu li računi sačinjeni sukladno važećoj zakonskoj regulativi;
- predstavljaju li godišnja izvješća točan i istinit prikaz poslovanja tijekom godine i stanja na kraju godine;
- o ekonomičnosti, učinkovitosti i uspješnosti kojom su institucije koristile javna sredstva u obnašanju svojih funkcija.

1.2. Revizija je bila planirana i izvedena s ciljem postizanja razumnih temelja za procjenu prikazuju li finansijska izvješća stanja fer i istinito. Stoga je revizija ispitivala uzorke značajnih transakcija i odluka uprave Službe. Revizijom je obuhvaćena primjena zakonskih i drugih propisa, organizacija Službe, te finansijsko-računovodstveno poslovanje Službe.

Za revidirana finansijska izvješća Službi za 2002. izražavamo mišljenje sa rezervom iz sljedećih razloga:

- **slabosti sustava internih kontrola;**
- **slabosti u planiranju i izvršenju proračuna.**

2. NALAZI REVIZIJE I PREPORUKE

2.1. Sustav internih kontrola

Revizijom je ustanovljeno kako u Službi nije u dostatnoj mjeri razrađen i precizno definiran sustav internih kontrola rukovodstva, kao skup postupaka i mjera koje osiguravaju točnost i pravilnost evidentiranja financijskih transakcija, njihovu punu usklađenost sa zakonima i propisima, kao i zaštitu imovine (nedostaju mnoga interna pravila i procedure za razne troškova).

2.1.1. Troškovi reprezentacije

Tijekom revizije troškova reprezentacije uočili smo kako ne postoje pisana pravila i procedure o načinu korištenje sredstava reprezentacije, te kako dokumentacija nije u cijelosti uredna i ažurna, te ne sadrži, u svim slučajevima, urednu specifikaciju izvršenih usluga. Revizijom smo utvrdili kako je bilo slučajeva davanja darova u 2002. godini (za primanja nismo imali na uvid bilo kakvu dokumentaciju), a da prethodno to nije regulirano nikakvim pravilima i procedurama tko, kada i u kojim uvjetima može vršiti kako primanje tako i davanje darova.

Ured za reviziju preporuča što žurnije donošenje pravila i procedura kada su u pitanju troškovi reprezentacije, a posebice naglašava nužnost reguliranja područja primanja i davanja darova s ciljem transparentnijeg i racionalnijeg poslovanja.

2.1.2. Putni troškovi

Tijekom revizije uočeno je kako prilikom službenog putovanja u inozemstvo «na poziv organizatora», nema točne specifikacije koje troškove i u kom obujmu snosi organizator.

Stoga Ured za reviziju preporuča poduzimanje dodatnih napora kako bi se pribavila cjelovita dokumentacija, kojom bi se točno specificiralo u kom obujmu organizator snosi troškove svakog službenog putovanja «na poziv organizatora» u inozemstvu.

Uvidom u postojeću dokumentaciju o troškovima goriva, utvrdili smo kako se radi o frekventnim troškovima, za koje se ne vodi uredna i ažurna evidencija. Kada ovo kažemo mislimo na to da nismo bili u mogućnosti utvrditi za koje relacije i po kom putnom nalogu je trošeno gorivo, kao ni stanje pređenih kilometara.

Ured za reviziju sugerira Službi da u što kraćem vremenskom razdoblju uspostavi urednu evidenciju o potrošnji goriva, kao i evidenciju o pređenim kilometrima, te da redovito vrši sravnjenja broja pređenih kilometara sa potrošnjom goriva za svaki putni nalog i za svaki službeni automobil.

Revizijom smo u određenom broju slučajeva utvrdili kako su na službena putovanja u inozemstvo, o trošku Službi, bez prethodno donesene interne odluke ili sporazuma, išle osobe koje nisu zaposlene u Vijeću ministara.

Ured za reviziju je mišljenja kako je ovu problematiku ubuduće potrebno definirati u cilju odgovarajućeg reguliranja odnosa između ostalih institucija BiH i Službi, kako u narednom razdoblju Vijeće ministara ne bi imalo problema u izvršenju proračunske stavke putni troškovi.

Uvidom u računovodstvenu evidenciju putnih troškova utvrdili smo kako je u manjem broju slučajeva prigodom evidentiranja istih, dolazilo do evidentiranja na neodgovarajuća konta. Ova problematika preknjižavanja na druga konta rezultira uglavnom iz nejasnoća o kategoriji troškova koji spadaju u "ostale troškove" koji nastaju na službenom putovanju (pogledati pojašnjenje što sve spada u "ostale troškove" i način njihovog knjiženja).

Ured za reviziju je mišljenja da sve troškove treba obuhvatiti i evidentirati na odgovarajuća konta sukladno Kontnom planu za proračunske korisnike, a sve u cilju zakonitog, transparentnog i točnog financijskog izvještavanja.

2.1.3. PTT troškovi

Izdaci za telefonske i poštanske usluge – PTT ostvareni su u iznosu 79.163,82 KM. Tijekom revizije utvrdili smo kako Službe nemaju pisana pravila i procedure kojim bi se regulirali način korištenja i limitirali dopušteni iznosi uporabe kako za fiksne tako i za mobilne telefone. Uočeno je kako račune od PTT-a ne ovjerava ovlaštena osoba Službe, nego da šefovi Službe ovjeravaju specifikacije koje su sačinjene za tu namjenu. Zamijetili smo da je u određenim slučajevima bilo problema sa ovjerom specifikacija jer su po mišljenju šefova organizacijskih jedinica troškovi telefona bili previsoki.

Ured za reviziju u cilju otklanjanja spomenutih problema i racionalnijeg poslovanja sugerira što žurnije donošenje internih pravila i procedura o načinu korištenja, kako fiksne, tako i mobilne telefonske mreže sa odgovarajućim ograničenjima po svakom korisniku.

2.1.4. Stimulacije uposlenim

U tijeku revizije utvrdili smo kako je Služba isplaćivala stimulacije u određenim slučajevima, pozivajući se na točku X. Odluke o načinu obračuna plaća i drugih naknada uposlenih u Vijeću ministara BiH, ministarstvima BiH i drugim institucijama i

tijelima Vijeća ministara BiH od 09.12.2002. godine (za stimulacije u tijeku 2002. isplaćeno 36.622,28 KM u bruto iznosu).

Ured za reviziju je mišljenja kako bi pravni temelj za isplatu stimulacija za uposlenike, trebao pored spomenute Odluke Vijeća ministara, biti i pravila Službe, kojim bi se preciznije i jasnije definirali uvjeti i načini stimulacija u opravdanim slučajevima.

2.1.5. Planiranje i izvršenje proračuna i korištenje sredstava rezervi

Tijekom revizije, utvrđeno je kako proračun Službi za 2002. godinu iznosio 1.037.454,00 KM (unutar su ovoga iznosa tijekom godine vršena razna restrukturiranja po skoro svim proračunskim stavkama). Korištenjem proračunske rezerve u iznosu od 134.956,30 KM¹ proračunom ukupna planirana sredstva za 2002. godinu iznose 1.172.410,30 KM, dok je proračun realiziran u iznosu od 1.137.854,75 KM ili 97% u odnosu na planirana sredstva.

Analizirajući planirani i ostvareni proračun za 2002. godinu, te restrukturiranje rashoda u mnogim stavkama, kao i korištenje proračunske rezerve za mnoge proračunske stavke, zaključili smo kako proračun za 2002. godinu nije urađen temeljito i kvalitetno, zbog čega je dolazilo do zahtjeva za restrukturiranje i korištenje proračunske rezerve.

USPOREDNI PREGLED PLANIRANIH I OSTVARENIH RASHODA U 2002. GODINI

Red. Broj	Vrsta rashoda	Proračun za 2002. godinu	Restruktuir. rashoda po Odluci V.M. br. 149/02 i 216/02	Budžetska rezerva za 2002. godinu	Ukupno sredstva za 2002. god.	Ukupno utrošeno u 2002. godini	Razlika (6-7)	Indeks (7/6)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I	TEKUĆI IZDACI	1.017.454,00	1.032.454,00	76.456,30	1.108.910,30	1.080.623,74	28.286,56	97,45
1.	Plaće uposlenih	589.050,00	559.050,00	0,00	559.050,00	555.856,93	3.193,07	99,43
2.	Naknade troškova uposlenih	140.926,00	150.926,00	24.070,00	174.996,00	173.474,48	1.521,52	99,13
3.	Putni troškovi	78.000,00	108.840,00	25.000,00	133.840,00	127.829,41	6.010,59	95,50
4.	Izdaci za energiju	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
5.	Izdaci za komunalne usluge	49.230,00	75.230,00	7.000,00	82.230,00	79.163,82	3.066,18	96,27
6.	Nabavka materijala	10.000,00	18.000,00	5.000,00	23.000,00	19.580,92	3.419,08	85,13
7.	Izdaci za us. prevoza i goriva	8.000,00	8.000,00	5.500,00	13.500,00	10.593,64	2.906,36	78,47
8.	Unajmljiv. imovine i opreme	3.200,00	3.200,00	1.000,00	4.200,00	4.137,00	63,00	98,50
9.	Izdaci za tekuće održavanje	7.000,00	7.000,00	6.000,00	13.000,00	10.080,14	2.919,86	77,53
10.	Izdaci za osiguranje	7.920,00	7.920,00	0,00	7.920,00	6.329,74	1.590,26	79,92
11.	Ugovorene usluge	124.128,00	94.288,00	2.886,30	97.174,30	93.577,66	3.596,64	96,29
II	KAPITALNI IZDACI	20.000,00	5.000,00	58.500,00	63.500,00	57.231,01	6.268,99	90,12
1.	Nabavka opreme	20.000,00	5.000,00	58.500,00	63.500,00	57.231,01	6.268,99	90,12
III	UKUPNO	1.037.454,00	1.037.454,00	134.956,30	1.172.410,30	1.137.854,75	34.555,55	97,05

¹U strukturi proračunske rezerve nalaze se naknade za Antiteroristički tim koje su isplaćene u bruto iznosu 10.525,00 KM i naknade za rad u kadrovskoj komisiji u bruto iznosu od 2.260,00 KM.

Ured za reviziju preporuča da se izvrši temeljita analiza planiranog i ostvarenog proračuna, te analiziraju razlozi za čestom potrebom restrukturiranja i korištenja proračunske rezerve, kao i da se ubuduće pristupi temeljitijem i kvalitetnijem planiranju proračuna na svim razinama koje učestvuju u pripremi i usvajanju istog.

2.2. Izvješće o informacijskom sustavu Službe

2.2.1. Administrativna i organizacijska kontrola

Revizija je utvrdila kako Služba nema kreiranu vlastitu IT strategiju, niti bilo koji drugi dokument koji bi bio temelj za cjelovitu informatizaciju Službe. Također je utvrđeno kako rukovodstvo ne daje jasna zaduženja koja se tiču upravljanja i razvoja informacijskog sustava, niti ima jasno definiran ugovorni odnos sa ljudima koji održavaju IT sustav.

Službe bi trebala kreirati IT strategiju koja bi bila temeljni dokument za daljnju informatizaciju, a također bi trebale propisati jasna zaduženja za upravljanje i razvoj informacijskog sustava, što bi ojačalo administrativnu i organizacijsku kontrolu.

2.2.2 Zaštita podataka i rezervne kopije

Utvrđeno je kako se rezervne kopije podataka ne prave redovito i na organiziran način, kao i to da nisu kreirani interni standardi o zaštiti podataka i pravljenju rezervnih kopija. Nekreiranjem rezervnih kopija najbitnijih podataka i neposjedovanjem navedenih pravila o zaštiti podataka, te nepridržavanjem istih Služba se izlaže riziku gubljenja podataka.

Potrebno je donijeti interna pravila o čuvanju i zaštiti podataka, kao i pravljenju rezervnih kopija, te se istih pridržavati i omogućiti redovito pravljenje rezervnih kopija podataka. Također se preporuča da se rezervne kopije koje budu kreirane drže na sigurnom mjestu.

Također je utvrđeno da Služba nema odgovarajuću antivirusnu zaštitu, a s obzirom da sva računala imaju izravan pristup Internetu, neposjedovanje sustavno riješene zaštite predstavlja opasnost za normalno funkcioniranje sustava i očuvanje podataka.

Službi se preporuča sustavno rješavanje sigurnog i odgovarajućeg načina pristupa Internetu, te nabavka adekvatnog antivirusniog programa, koji će biti redovito

nadograđivan, kako bi se izbjegla opasnost od gubitka ili oštećenja bitnih podataka za funkcioniranje Službe.

2.2.3. Vođenje IT projekata

Informatizacija i IT projekti su vršeni bez prethodno usvojene IT strategije, standarda o vođenju IT projekata i studije izvodivosti, što, ukoliko se ne bude pridržavalo navedenih standarda može dovesti do nesklada u prethodnim i budućim IT projektima i nabavljenoj opremi.

Kako bi se ovo izbjeglo Služba bi trebala imati kreiran cjelovit idejni plan informatizacije, koji bi uključivao i standarde za vođenje projekata, kao i studiju izvodivosti sa cjelovitom dokumentacijom.

2.2.4. Aplikativne kontrole

Prilikom rada na ISFU-u (Informacijskom sustavu trezorskog poslovanja) utvrđeno je kako više različitih osoba dijeli istu lozinku za unos podataka, što povećava rizik i ovisnost od uporabi informacijskih sustava. Također utvrđeno je kako ne postoje odgovarajuće procedure koje reguliraju pitanje unosa podataka u sustav, te odgovarajuće izvještavanje o unesenim nalogima i transakcijama.

Ured za reviziju sugerira dodatno poboljšavanje sustava internih kontrola, te propisivanje odgovarajuće procedure za unos podataka u ISFU sustav, koje bi osigurale kvalitetnija financijska izvještavanja, a čime bi se i rizik od unosa pogrešnih transakcija smanjio.

3. OSVRT NA NALAZE I PREPORUKE REVIZIJE ZA 2001. GODINU

Ured za reviziju izvršio je reviziju poslovanja Službe za 2001. godinu o čemu je sastavljeno Izvješće. Revizijom su utvrđene određene nepravilnosti opisane u Izvješću i Službama je sugerirano da ih razmotri, te da poduzme određene operacije kako se utvrđene nepravilnosti i propusti ne bi ponavljale u daljnjem poslovanju. Revizijom poslovanja za 2002. godinu utvrđeno je kako je u većem broju slučajeva postupljeno sukladno preporukama Ureda za reviziju, te su uočeni određeni pomaci u poslovanju Službi.

Realizirane preporuke:

- Službe vrše nadzor nad izvršenjem proračuna, tj. Službe redovito mjesečno prate izvršenje proračuna u odnosu na planirana sredstva proračunom;
- Službe su donijele interne procedure stvaranja obveza;
- Službe su evidentirale na stanju isknjiženo motorno vozilo «Audi 100 2E» tako da je stvarno stanje usuglašeno sa stanjem u poslovnim knjigama;
- Službe su ukupnu obvezu pod osnovu viška prihoda na dan 31.12.2001. godine u iznosu od 116.595,00 KM vratile na račun proračuna.

Aktivnosti koje su u tijeku:

- U tijeku su aktivnosti oko utvrđivanja jasne odgovornosti i ovlaštenja rukovodne strukture službi Vijeća ministara i odgovarajuće raspodjele odgovornosti radi koordiniranog rada Pravne, Administrativne, Materijalno – financijske službe, Službe za informiranje i Kabineta predsjedavajućeg.

Preporuke koje nisu izvršene:

- Službe nisu donijele interna pravila za troškove reprezentacija, PTT troškove, kupovinu darova i stručno obrazovanje i usavršavanje (sustav internih kontrola nije razrađen u dovoljnoj mjeri);
- Službe nisu posvetile posebnu pozornost prigodom planiranja proračuna i proračunskih stavki.

4. SAŽETAK

Ured za reviziju je izvršio reviziju financijskog poslovanja Službi sukladno Zakonu o reviziji i INTOSAI standardima, uvažavajući opće uvjete okruženja u kojem je egzistirala Služba.

Revidiranjem poslovanja u 2002. godini utvrdili smo određeni broj nepravilnosti i nedostataka. Posebice želimo ukazati na slabosti sustava internih kontrola koji se ogledaju u nepostojanju mnogih pravila i procedura za razne vidove troškova (vidjeti točku 2.1. ovog izvješća).

Tijekom revizije smo utvrdili kako Službe nisu na odgovarajući način planirale proračun za 2002. godinu, te je iz tih razloga dolazilo do zahtjeva za restrukturiranjem skoro svih proračunskih pozicija (vidjeti točku 2.1.5.).

Revizijom smo utvrdili kako Služba nema kreiranu vlastitu IT strategiju tj. razvojni plan informatizacije (vidjeti točku 2.5.1.).

Koristimo ovu prigodu kako bi smo izrazili zahvalnost za ljubaznost koja nam je ukazana od strane svih uposlenika Službe kojima smo se obratili za pomoć i od kojih smo tražili informacije, kao i dokumente potrebne za pravilno vršenje naših obveza.

Reviziju izvršili i izvješće sačinili:

1. Miro Galić, viši revizor _____
2. Nataša Kenjić , pomoćni revizor _____
3. Elvedin Grabovica, IT revizor_____

Sarajevo, 19.06.2003. godine

Izvješće uručeno Službi:

M.P.

Datum:

Potvrda prijema:

M.P.